Azərbaycan Respublikası
Dövlət Gömrük Komitəsi

Gömrük orqanları tərəfindən malların təsnifatının və mənşə ölkəsinin müəyyənləşdirilməsi üzrə məcburi qərarların qəbul edilməsinə dair

M E T O D İ K A

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Metodika Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinin (bundan sonra – Gömrük Məcəlləsi) 50.1-ci, 222.5-ci, 223.4-cü, 321.2-ci, 322.1.3-cü, "Gömrük tarifi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 19.6-cı maddələrinə və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 14 yanvar 2014-cü il tarixli 3 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Malların preferensial və qeyri-preferensial mənşəyinin müəyyən edilməsi Qaydaları"na əsasən malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsinin sürətləndirilməsinə əlverişli şərait yaratmaq, eyni keyfiyyətə, eyni texniki göstəricilərə, xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası üzrə eyni kod altında sinifləşdirilməli olan və eyni mənşə ölkəsinə malik mallara dair təkrar gömrük ekspertizalarının aparılmasının qarşısını almaq, gömrük nəzarəti və rəsmiləşdirilməsinə sərf olunan vaxt və xərc itkisini minimuma endirmək məqsədilə hazırlanmışdır və konkret mallar və əməliyyatlarla əlaqədar malların təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə ərazi və ixtisaslaşdırılmış gömrük idarələri (bundan sonra – gömrük orqanları) tərəfindən məcburi qərarların qəbul edilməsi mexanizmini tənzimləyir.

1.2. Gömrük orqanları tərəfindən məcburi qərarlar bir qayda olaraq şəxslərin müraciətləri əsasında qəbul edilir.

1.3. Məcburi qərarların ləğv edilməsi və onlara dəyişiklik edilməsi bu Metodikaya uyğun olaraq həyata keçirilir.

1.4. Malların təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin müəyyənləşdirilməsinə dair müraciətlərin qəbulu və qeydə alınması, onlara baxılması, məcburi qərarların qəbul edilməsi və ya onların qəbul edilməsindən imtina olunması, məcburi qərarlarda dəyişiklik və onların ləğv edilməsi gömrük xidmətinin Vahid Avtomatlaşdırılmış İdarəetmə Sistemi (bundan sonra – VAİS) vasitəsilə həyata keçirilir.

1.5. Gömrük orqanları tərəfindən məcburi qərar qəbul edilərkən mallar bir qayda olaraq, müraciət edən şəxs tərəfindən qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş gömrük ekspertizasının aparılmasına görə gömrük yığımı ödənilməklə gömrük ekspertizasından keçirilməlidir.

2. Anlayışlar

2.1. Bu Metodikada aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə olunur:

2.1.1. **müraciət edən şəxs** – bu Metodikaya uyğun olaraq, malların təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi məqsədilə gömrük orqanlarına müraciət edən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxs;

2.1.2. **malın təsnifatı** – malın xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturasına uyğun olaraq təsnif edilmiş kodu;

2.1.3. **mənşə ölkəsi** – gömrük tarifinin, miqdar məhdudiyyətlərinin, yaxud ticarətə aid başqa tədbirlərin tətbiqi üçün nəzərdə tutulmuş meyarlara uyğun olaraq, malın tamamilə istehsal və ya kifayət qədər emal edildiyi ölkə;

2.1.4. **prob** – gömrük laboratoriyasına təqdim edilməsi məqsədilə tədqiqat üçün tələb olunan minimum miqdarda (sayda, ölçüdə) götürülmüş və malın bütün həcminin tərkib və xassələrini xarakterizə edən mal və ya malın bir hissəsi;

2.1.5. **nümunə** – bütün mal (məhsul) partiyasının və ya seriyasının struktur, tərkib və xassələrinə uyğun gələn mal (məhsul) vahidi, yaxud yazılı və ya digər təsviretmə formalarında təqdim edilmiş tək obyekt.

2.2. Bu Metodikada istifadə edilmiş digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında nəzərdə tutulmuş mənaları ifadə edir.

3. Məcburi qərarların qəbul edilməsinə dair müraciətin edilməsi

3.1. Şəxslər malın təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin müəyyən edilməsi məqsədilə gömrük orqanlarına yazılı və ya elektron formada müraciət edirlər.

3.2. Malın təsnifatına və mənşə ölkəsinə dair məcburi qərar hər bir mal adı üzrə ayrılıqda qəbul edilir.

3.3. Müraciətdə malın təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin müəyyənləşdirilməsi üçün aşağıdakı məlumatlar əks olunmalıdır:

3.3.1. müraciət edən şəxs haqqında məlumatlar (müraciət edən fiziki şəxs olduqda onun soyadı, adı və atasının adı, VÖEN-i, elektron poçt ünvanı, əlaqə nömrəsi, hüquqi şəxs olduqda isə hüquqi şəxsin adı, VÖEN-i, elektron poçt ünvanı, əlaqə nömrəsi);

3.3.2. malın təsviri (malın adı, marka və model göstəricisi, miqdarı, çəkisi, ölçüsü, xarici görünüşü, tərkibi, habelə onun hazırlanmasında istifadə olunan materiallar, təyinatı və istifadə dairəsi, texniki xüsusiyyətləri, funksiyaları, qablaşdırılmasının təsviri, daşınma növü, istehsalçı müəssisə və ölkə, eləcə də malın gömrük rəsmiləşdirilməsinə təqdim olunduğu andakı vəziyyəti).

3.4. Müraciətə malların təsvirini müəyyən etmək üçün aşağıdakılardan biri və ya bir neçəsi əlavə edilir:

3.4.1. keyfiyyət sertifikatları, sınaq protokolları, akkreditə olunmuş ekspert təşkilatlarının ekspertiza aktları;

3.4.2. texniki və normativ-texniki sənədlər (texniki pasportlar, reseptlər və s.);

3.4.3. üzvi və qeyri-üzvi mallara, kimyəvi maddələrə və tərkiblərə dair Maddənin təhlükəsizlik məlumatları (MSDS - Material safety data sheet) və Texniki məlumat vərəqi (TDS - Technical data sheet) sənədləri;

3.4.4. sxemlər, çertyojlar və şəkillər;

3.4.5. təqdimat və məlumat broşürləri;

3.4.6. müqavilə;

3.4.7. invoys;

3.4.8. spesifikasiya;

3.4.9. qablaşdırma vərəqəsi.

3.5. Malın mənşə ölkəsinin müəyyənləşdirilməsinə dair müraciətə isə bu Metodikanın 3.4-cü bəndində qeyd olunanlarla yanaşı, aşağıdakı sənədlərdən biri və ya bir neçəsi əlavə edilir:

3.5.1. malın tam istehsal olunduğu ölkəni göstərən təsdiqedici sənəd (müraciət malların preferensial və ya qeyri-preferensial mənşəyinin müəyyən edilməsi ilə əlaqədar olduqda, digər təsdiqedici sənədlərlə birlikdə);

3.5.2. istehsal mərhələləri bir və ya bir neçə ölkədə baş verdiyi halda, həyata keçirilən istehsal və ya emal proseslərinə dair sənədlər;

3.5.3. malın istehsal prosesinin vəziyyətinə dair məlumatları təsdiq edən sənədlər (çeşidli yığılma, toplam yığılma və s.);

3.5.4. idxal olunan malın istehsalında istifadə edilən materiallara dair məlumatları əks etdirən sənədlər (materialların təsviri, tarif təsnifatı, mənşə ölkəsi, dəyəri);

3.5.5. malın mənşəyinin müəyyən edilməsinə kömək edəcək digər məlumatları təsdiq edən sənədlər (malın tarif təsnifatı, o cümlədən qablaşdırma və etiketlənmə, zavod nömrələri, model və tipləri).

3.6. Malın xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası üzrə təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin müəyyən olunması ilə bağlı məcburi qərarın qəbul edilməsi zamanı şəxs tərəfindən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 27 avqust 2013-cü il tarixli 232 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Gömrük ekspertizasının aparılması Qaydaları”na, müvafiq beynəlxalq və dövlət standartlarına uyğun olaraq götürülmüş prob və nümunələr təqdim edilməlidir.

3.7. Xarici dildə tərtib edilmiş sənədlər Azərbaycan Respublikasının dövlət dilinə tərcümə olunaraq təqdim edilməlidir.

4. Məcburi qərarların qəbul edilməsinə dair müraciətlərə baxılması

4.1. Məcburi qərarların qəbul edilməsinə dair müraciətə qeydiyyata alındığı vaxtdan ən geci 30 (otuz) gün müddətində “İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq baxılır və gömrük orqanları tərəfindən məcburi qərar, yaxud onun qəbul edilməsindən imtinaya dair qərar qəbul edilir.

4.2. Qərarın qəbul edilməsi üzrə əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən olunması üçün bu Metodikanın 4.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş müddətdən daha artıq müddət tələb olunduğu halda, bu müddət gömrük orqanları tərəfindən hər dəfə 30 (otuz) gün olmaqla iki dəfə uzadıla bilər. Gömrük orqanları tərəfindən müddətin uzadılması barədə maraqlı şəxsə məlumat verilir.

4.3. Qərarın qəbul edilməsi də daxil olmaqla, hər bir halda müraciətə baxılmanın ümumi müddəti 90 (doxsan) gündən çox ola bilməz.

4.4. Gömrük orqanları tərəfindən müraciətə baxılma mərhələsində bu Metodikada nəzərdə tutulmuş əhəmiyyətli halları müəyyən etmək üçün təqdim edilən məlumatlar natamam olduqda müraciət edən şəxsdən zəruri sənədlər tələb edilə bilər. Tələb olunan sənədlər 10 (on) gün müddətində təqdim edilmədikdə müraciət baxılmamış saxlanılır və bu barədə şəxsə məlumat verilir.

4.5. Gömrük orqanları məcburi qərarın qəbul edilməsindən imtinaya dair bu Metodikada nəzərdə tutulan halları müəyyən etmədikdə, məcburi qərarlar qəbul edir.

4.6. Malın təsnifatı və ya mənşə ölkəsi üzrə qəbul edilmiş məcburi qərarda aşağıdakı məlumatlar göstərilir:

4.6.1. məcburi qərarın qəbul edilməsi ilə bağlı müraciət etmiş şəxsə dair məlumatlar;

4.6.2. malın təsnifat kodu, yaxud mənşə ölkəsinə dair gömrük orqanlarının qərarı;

4.6.3. qərarın nömrəsi, qəbul edilmə tarixi və qüvvədə olma müddəti;

4.6.4. qərarı qəbul etmiş gömrük orqanının vəzifəli şəxsinin soyadı, adı və vəzifəsi;

4.6.5. qərardan şikayətin verilməsi barədə şəxsin hüququ.

4.7. Məcburi qərarın qəbul edilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edilir:

4.7.1. təqdim edilən məlumatlar yanlış olduqda;

4.7.2. müraciət mücərrəd, qeyri-müəyyən, yaxud qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qadağa və məhdudiyyətlərin tətbiq edildiyi mallarla əlaqədar verildikdə;

4.7.3. malın təsnifatının və ya mənşə ölkəsinin müəyyən olunması üzrə məcburi qərarın verilməsi üçün əvvəlcədən gömrük ekspertizasının aparılması mümkün olmayan mallara (ticari adı, markası, modeli, markalanması olmadıqda və ya pərakəndə satış üçün qablaşdırılmamış mallar olduqda və s.) dair müraciət edildikdə;

4.7.4. müraciət aidiyyəti şəxs tərəfindən təqdim edilmədikdə və ya müraciətə nümayəndənin səlahiyyətlərini təsdiq edən sənədlər əlavə olunmadıqda, yaxud bu Metodika ilə müəyyən edilmiş qaydada verilmədikdə;

4.7.5. eyni şəxs tərəfindən eyni mala dair təkrar müraciət edildikdə (natamamlıqların aradan qaldırılması və malın xüsusiyyətinin dəyişdirilməsi halları istisna olmaqla);

4.7.6. məcburi qərar barədə məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarı olduqda, yaxud məhkəmədə icraat aparıldıqda;

4.7.7. gömrük ekspertizasının aparılmasına görə tələb olunan gömrük yığımı ödənilmədikdə.

4.8. Müraciət üzrə məcburi qərarın qəbul edilməsindən imtina edildikdə, onun səbəbləri göstərilməklə bu barədə şəxsə rəsmi qaydada məlumat verilir.

4.9. Şəxs gömrük orqanları tərəfindən qəbul edilmiş məcburi qərardan və qərarın qəbul edilməsindən imtinadan Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinin 10-cu fəslinə uyğun olaraq şikayət vermək hüququna malikdir.

4.10. Məcburi qərarın verilməsindən imtinaya əsas olmuş səbəblər aradan qaldırıldıqdan sonra şəxs yenidən gömrük orqanlarına müraciət edə bilər.

5. Məcburi qərarda dəyişiklik və ya onun ləğv edilməsi

5.1. Məcburi qərarın qəbul edilməsi zamanı malın təsnifatının və mənşə ölkəsinin müəyyənləşdirilməsinə təsir etməyən dəyişikliklər aşkar edildikdə, maraqlı şəxslərin müraciəti əsasında gömrük orqanları tərəfindən məcburi qərarda dəyişikliklər edilə bilər.

5.2. Gömrük orqanları tərəfindən məcburi qərarlar aşağıdakı hallarda ləğv edilir:

5.2.1. Gömrük Məcəlləsinin 49.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda;

5.2.2. məcburi qərar verilmiş mallarda tərkibin, funksiyanın, tətbiq sahəsinin, həmçinin istehsalçı müəssisənin və ölkənin dəyişilməsi müəyyən edildikdə;

5.2.3. məcburi qərar qəbul edilərkən istinad edilən qanunvericilik aktları, o cümlədən ekspertiza zamanı istifadə olunan beynəlxalq və dövlət standartları dəyişdirildikdə, yaxud ləğv edildikdə;

5.2.4. Komitənin Apellyasiya Şurasının qərarı əsasında fərqli qərar qüvvəyə mindikdə;

5.2.5. məhkəmənin qərarı olduqda.

5.3. Məcburi qərar ləğv edildikdə, onun səbəbləri göstərilməklə bu barədə şəxsə rəsmi qaydada məlumat verilir.

5.4. Məcburi qərar ləğv edildikdə onun ləğvetmə tarixindən ən azı 6 (altı) ay keçdikdən sonra şəxs eyni məsələ ilə bağlı yenidən məcburi qərar əldə etmək üçün müraciət edə bilər.

6. Məlumatların nəşri və məxfiliyi

6.1. Qəbul edilmiş məcburi qərarlar digər xarici ticarət iştirakçılarının da maraq dairəsini əhatə edə biləcəyindən şəxsin razılığı əsasında Komitənin elektron portalında dərc edilir.

6.2. Komitə aşağıdakı məlumatların nəşrini və daimi yenilənməsini təmin edir:

6.2.1. müraciət qaydaları və tələb olunan sənədlər;

6.2.2. məcburi qərarların qəbulu üçün müəyyən edilmiş müddət;

6.2.3. qəbul edilmiş məcburi qərarların etibarlılıq müddəti;

6.2.4. qəbul edilmiş məcburi qərardan şikayətin verilməsi barədə şəxsin hüququ;

6.2.5. qəbul edilmiş məcburi qərarlar üzrə dövlət, kommersiya, bank və qanunla mühafizə olunan digər məlumat və ya qərar sahibinə aid olan konfidensial məlumatlar istisna olmaqla, digər xarici ticarət iştirakçılarının maraq dairəsini əhatə edəcək məlumatlar.

6.3. Şəxsə dair məcburi qərar nəşr edilərkən məlumatın xarakterinə uyğun olaraq konfidensiallığı təmin edilir və şəxsin razılığı olmadan konfidensial xüsusiyyətə malik heç bir məlumat yayımlana bilməz.

7. Yekun müddəalar

7.1. Məcburi qərar qəbul edildikdən sonra rəsmi qaydada şəxsə göndərilir və barəsində qərar çıxarılmış şəxsə təqdim olunduğu (məlumat verildiyi) tarixdən qüvvəyə minir.

7.2. Gömrük orqanı tərəfindən verilən məcburi qərarın icrası yalnız həmin qərarı əldə etmiş şəxsə münasibətdə gömrük orqanları üçün məcburi xarakter daşıyır.

7.3. Malların təsnifatının və mənşə ölkəsinin müəyyənləşdirilməsi üzrə gömrük orqanları tərəfindən qəbul edilmiş məcburi qərarlar 3 (üç) il ərzində qüvvədə olur.

7.4. Məcburi qərarın qəbul edilməsindən imtina olunduqda və ya qəbul edilmiş məcburi qərar ləğv edildikdə, gömrük ekspertizasının aparılmasına görə ödənilmiş gömrük yığımları geri qaytarılmır.

7.5. Gömrük rəsmiləşdirilməsi zamanı məcburi qərar şəxs tərəfindən bəyannamə ilə birlikdə gömrük orqanına təqdim edildiyi zaman, malın mənşə ölkəsi və ya tarif təsnifatı həmin qərara əsasən müəyyən edilir. Məcburi qərarın təqdim edilməsi malların gömrük rəsmiləşdirilməsi zamanı gömrük orqanı tərəfindən onları eyniləşdirmək vəzifəsindən azad etmir.

7.6. Mənşə ölkəsinə dair məcburi qərarın mövcudluğu şəxsi mənşə ölkəsinə dair sənədləri təqdim etmək tələbindən azad etmir.

7.7. Məcburi qərarın ləğvi barədə qərar qəbul edildikdə onun ləğvinə dair məhkəmə və ya Komitənin Apellyasiya Şurasının qərarının VAİS-də müvafiq qaydada qeydiyyatı aparılaraq həmin məlumatlar VAİS-də deaktiv statusda saxlanılır.

7.8. Bu Metodikanın 5.2.1-ci yarımbəndinə uyğun olaraq məcburi qərar ləğv edildikdə Gömrük Məcəlləsinin 98.1-ci maddəsinə əsasən gömrük auditi aparıla bilər.

Məcburi qərarın qəbul edilməsinə dair şəxs tərəfindən yerinə yetirilməli olan hərəkətlər

Müraciətin təqdim edilməsi:

1. Məcburi qərarın qəbul edilməsinə dair müraciət formasının doldurulması məqsədilə Dövlət Gömrük Komitəsinin "e.customs.gov.az" portalı vasitəsilə şəxsi kabinetə giriş edilir.
2. Şəxsi kabinet üzərindən "Müraciətlər" alt bölməsinə daxil olunur və yeni müraciət yaradılır.
3. Müraciətin növü olaraq, "Məcburi qərar (təsnifat kodu üzrə)" yaxud "Məcburi qərar (mənşə ölkəsi üzrə)" seçilir.
4. Müraciətin ünvanlandığı gömrük orqanı seçilir.
5. Müraciətin qısa məzmunu hissəsində idxalı və ya ixracı planlaşdırılan mala dair məlumatlar qeyd olunur.
6. "Məcburi qərarlar" altbölməsindən endirilməklə doldurulmuş forma müraciətə əlavə edilərək gömrük orqanına təqdim olunur.
7. Şəxs müraciət ilə bağlı gömrük orqanı tərəfindən ona bildirilən çatışmazlıqlar barədə məlumatı aldığı tarixdən ən geci 10 (on) gün müddətində aradan qaldırmalıdır. Müvafiq çatışmazlıqlar qeyd olunan müddət ərzində aradan qaldırılmadıqda müraciət baxılmamış saxlanılır və bu barədə şəxsə məlumat verilir.

Məcburi qərarın tətbiqi:

- Bəyannamə gömrük təmsilçisi tərəfindən doldurularsa, şəxs tərəfindən məcburi qərarın mövcudluğuna dair məlumatlar ona bildirilməlidir.
- Bəyannamənin 44-cü qrafasında məcburi qərara dair sənədin kodu (5013 və ya 7001), nömrəsi və tarixi qeyd edilir.
- Məcburi qərar ilə malın mənşə ölkəsinə dair verilmiş məlumatlar bəyannamənin 16-cı qrafasında göstərilir.
- Məcburi qərar ilə malın təsvirinə dair təqdim edilmiş məlumatlar bəyannamənin 31-ci qrafasında əks etdirilir.
- Məcburi qərar ilə malın təsnifatına dair verilmiş kod bəyannamənin 33-cü qrafasına daxil edilir.
- Məcburi qərar ilə 16-cı qrafada müəyyən edilmiş malın mənşə ölkəsi kodu bəyannamənin 34-cü qrafasına daxil edilir.